

Mirela-Ioana BORCHIN
(Universitatea de Vest din
Timișoara)

Analiza pragmatolingvistică a enunțului „Ea trebuie să vie...” (Gib I. Mihăescu, *Rusoaica*)

Abstract: Pragmatics in use generated tools of great help in establishing the meanings of signs in context. The paper offers a template for a Pragmalinguistic analysis and illustrates its benefits in approaching the precise meaning of the utterance *She must come* located in a specific context in the novel **The Russian Woman** by Gib I. Mihăescu. In each section of the analysis pragmatic tools are used to go deeper and deeper in motivating and specifying the actual meaning of the utterance. The whole procedure enables the development of the communicative competence. Alongside grammar and literary analyses, this type of discourse analysis can also develop the research competence in the study of language. In this respect, it can be seen as a core method of research in the domain of Pragmalinguistics.

Keywords: *Pragmalinguistic analysis, pragmatic tools, interdisciplinary method, locutionary and perlocutionary force of the utterance, meaning in context*

Rezumat: Utilizarea pragmaticii în analiza semnificației enunțurilor a generat anumite instrumente de mare ajutor pentru stabilirea sensului acțional al enunțurilor, strict dependent de contextul de comunicare. Prezentăm în acest studiu un model de analiză pragmatolingvistică aplicat enunțului *Ea trebuie să vie* în contextul în care acesta este utilizat în romanul **Rusoaica** de Gib I. Mihăescu. În fiecare etapă a analizei utilizarea unor instrumente pragmatice motivează și clarifică sensul global (acțional) al enunțului. În ansamblul său, această procedură permite dezvoltarea competenței comunicative. Alături de analizele gramaticale și literare, acest tip de analiză a discursului poate forma și competențe de cercetare în domeniul studiilor lingvistice. Din această perspectivă, analiza pragmatolingvistică poate fi privită ca o metodă de cercetare de bază în domeniul pragmatolingvistic.

Cuvinte-cheie: *analiză pragmatolingvistică, instrumente pragmatice, metodă de studiu interdisciplinar, forță locutionară și perlocutionară a enunțului, semnificație contextuală*

1. Considerații preliminare

Analiza pragmatolingvistică este, alături de analiza gramaticală, literară, semantică și semiotică, un tip de analiză practicat într-un domeniu de graniță, care ilustrează modul cum pot fi aplicate conceptele și procedeele specifice pragmaticii, respectiv lingvisticii, în vederea clarificării semnificației unor unități comunicative. O asemenea finalitate recomandă acest tip de analiză mixtă ca gen de scriere interdisciplinar¹, tot mai des utilizat în aprofundarea problemelor de semnificație.

Prezenta lucrare propune un model original de analiză interdisciplinară, aplicat unui enunț dintr-un text literar (*#Ea trebuie să vie#* din romanul **Rusoaica** de Gib I. Mihăescu). Acest model se bazează corelarea unor puncte de vedere și a unor sugestii metodologice identificate în tot mai consistenta bibliografie a pragmatolingvisticii sau pragmaticii integrate.

Mai cu seamă în abordarea unor enunțuri cu sens ambiguu, se recomandă punerea în interacțiune a instrumentelor pragmatice cu cele lingvistice, întrucât sensurile implicite presupun operații de captare și explicitare care depășesc posibilitățile uneia dintre disciplinele asociate în acest domeniu interdisciplinar. De pildă, scoasă din context, expresia lingvistică *#Ea trebuie să vie (vin)#* poate să însemne foarte multe lucruri: „sosește imediat”, „e necesar să se prezinte (unde va)”, „e recomandabil să intre”, „e invitat să participe”, „e obligatoriu să participe” etc., fapt motivat de polisemia ce caracterizează nu doar semiauxiliarul de modalitate *a trebui*, ci și verbul *a veni*. Astfel, în contextul *#Ea trebuie să vie*, nu pleacă sensul expresiei este „sosește imediat”, în *#Ea trebuie să vie* la Banc pentru clarificări, sensul expresiei este „e necesar să se prezinte (la

¹ Nesi, Hilary, Gardner, Sheena, *Genres across Disciplines*, Cambridge University Press, 2012.

Banc)”, în #*Ea trebuie să vie* în untru, ca să o vad lumea.# sensul expresiei este „e recomandabil să intre”, în #*Ea trebuie să vie* la nunta mea# sensul expresiei este „e invitat să participe”, în #*Ea trebuie să vie* la examen, dacă vrea să promoveze.#, sensul expresiei este „e obligatoriu să participe” etc.

În atare condiții, se înlege de ce expresia în cauză se pretează la o analiză pragmalingvistică pentru stabilirea unei semnificații unice, strict contextuale. Lingvistul de astăzi este conștient de faptul că un enunț se rotește cu un anumit scop și că valoarea lui semantică este întotdeauna dublată de o valoare de uz. Prin urmare, pentru determinarea corectă a sensului unui enunț în contextul de comunicare în care este produs este nevoie de stabilirea valorii sale comunicative. Depășirea impasului în care se află analiza lingvistică în precizarea semnificației unui enunț precum cel de care ne ocupăm (#*Ea trebuie să vie*;) face imperios necesară o analiză pragmatică a condițiilor de utilizare a acestuia, analiză care se urmărește prioritar influența forței ilocutionare (a intenției de comunicare) și perlocutionare (a efectului comunicării asupra receptorului intradiegetic) asupra modelării sensului local al enunțului. Calitatea interpretării rezultatelor de natură lingvistică și pragmatică depinde de abilitatea cercetătorului specializat în ambele domenii de a stabili conexiuni, compatibilități și motivații relevante pentru conturarea unei semnificații funcționale a enunțului.

Acestea fiind spuse, este evident că demersul nostru are două finalități: cea de a prezenta o metodă de lucru din domeniul pragmalingvisticii și aceea de a interpreta, prin aplicarea acestei metode, valoarea comunicativă a enunțului #*ea trebuie să vie*;) în condițiile în care este utilizat în romanul **Rusoica** de Gib I. Mihăescu. La acestea, profesia noastră ne permite să mai adăugăm un obiectiv, și anume acela de a-i face pe studenți (sau pe cei interesați de relevanța didactică a demersului nostru) să înțeleagă complexitatea mecanismelor de producere a unui enunț, determinându-i nu doar să le identifice în contextul de comunicare în care sunt utilizate, ci și să se folosească ei înșiși de ele – în mod conștient – atunci când comunică.

2. Model de analiză pragmalingvistică

2.1. Etapele unei analize pragmalingvistice

Ca orice alt tip de analiză, și cea de natură pragmalingvistică trebuie să fie clar structurată, astfel încât să conducă în mod riguros la rezultate. De aceea, suntem de părere că aceasta trebuie să se desfășoare în anumite etape, care cuprind pașii necesari pentru realizarea unei corecte interpretări pragmalingvistice a valorii comunicative a unui enunț. Recomandăm următoarea ordonare logică a etapelor de analiză:

- 1) Formularea unei ipoteze de lucru de natură lingvistică privind semantica enunțului (Ce înseamnă enunțul X?);
- 2) Formularea unei ipoteze de natură pragmatică privind valoarea comunicativă a enunțului (Cu ce scop este folosit enunțul X?);
- 3) Corelarea primelor două ipoteze într-o ipoteză de lucru pragmalingvistică (Ce înseamnă enunțul X și cu ce scop a fost enunțul X folosit în contextul Y?);
- 4) Confruntarea ipotezei de lucru pragmalingvistice cu datele contextului global de comunicare (compus dintr-o serie de contexte: lingvistic, fizic, social, psihologic, ideologic, profesional, situațional etc.);
- 5) Confruntarea ipotezei de lucru pragmalingvistice cu datele enunțului (tonul rostirii, ritmul vorbirii, accentele suplimentare, mimica, gestica, starea afectivă a enunțatorului etc.);
- 6) Corelarea datelor. Validarea sau infirmarea – și, pe cale de consecință, modificarea sau doar completarea ipotezei de lucru de natură pragmalingvistică pe baza informațiilor dobândite în etapele precedente;
- 7) Conturarea valorii comunicative a enunțului; estimarea rolului acestui enunț în contextul operei.

2.2. Instrumente la dispoziția celui ce face o analiză pragmalingvistică

În fiecare din etapele sus-menționate, gândirea (studenților) și abilitatea (lor) de analiză pot fi antrenate cu ajutorul unor „instrumente pragmatice”². În propunerea unor instrumente de analiză pragmalingvistică ne-am

² Am preluat termenul de la James Paul Gee, care și-a subintitulat cartea din 2010 *Trusa de unelte a pragmaticianului (How to do Discourse Analyses. A Toolkit)*, New York and London, Routledge, 2010).

orientat după sugestiile lui James Paul Lee³, dar nu le-am preluat ca atare, preferând să adaptăm și să adecvăm instrumentele la natura aplicative. În varianta noastră de analiză, operăm cu următoarele instrumente:

- 1) **interpretarea deicticelor care se referă la contextul de comunicare** (sarcina de lucru: explicarea modului cum deicticele reflectă un anumit aspect al contextului de comunicare, având un referent identificabil), în vederea stabilirii factorilor determinanți pentru crearea contextului de comunicare;
- 2) **dirijarea unor fluctuații de cadru** (sarcina de lucru: cuprinderea în cadre diferite a enunțului cu diverse fragmente relevante – mereu altele – din contextul lingvistic);
- 3) **completarea textului** (sarcina de lucru: deducerea unor secvențe care ar întregi enunțul, în vederea explicării semnificației sale – v., în acest sens, conceptul de *implicatur pragmatică*);
- 4) **plasarea în situația de comunicare** (sarcina de lucru: intrarea în „pielea” enunțatorului și imaginarea propriilor reacții/ atitudini în situația dată);
- 5) **conturarea unor identități** (sarcina de lucru: atribuirea unei identități psihosociale enunțatorului, pornind de la limbajul folosit);
- 6) **revelarea caracterului acțional al enunțării** (sarcina de lucru: descoperirea nu a ceea ce spune enunțatorul, ci, mai ales, a ceea ce vrea să facă rostind acel enunț);
- 7) **stabilirea unui contur intonațional** (sarcina de lucru: rostirea enunțului, înănd conturi de informații contextuale care îl motivează și/ sau descriu) etc.

3. Analiza pragmalingvistică a enunțului #Ea trebuie să vie# (Gib I. Mihăescu, **Rusoaica**)

Pentru a demonstra utilitatea unui asemenea model de analiză, am ales să îl folosim noi în sine pentru interpretarea valorii comunicative a **enunțului #Ea trebuie să vie#** în contextul său de ocurență din romanul **Rusoaica** de Gib I. Mihăescu. În acest scop, vom parcurge etapele recomandate și ne vom folosi de cât mai multe din instrumentele indicate mai sus.

- 1) **Formularea unei ipoteze de lucru de natură lingvistică**. Sensul lexical al enunțului este /e obligatoriu/ /ca o anumită persoană feminină //să vină //într-un anumit loc/.
- 2) **Formularea unei ipoteze de lucru de natură pragmatică**. Intenția cu care locutorul comunică enunțul este aceea de a-l convinge pe interlocutor că iubita sa dispune să vină în mod cert în locul de unde a plecat.
- 3) **Corelarea primelor două ipoteze în formularea unei ipoteze de lucru de natură pragmalingvistică**. Prin enunțul #Ea trebuie să vie# locutorul intenționează să îi convingă interlocutorul de inerența întoarcerii iubitei sale în sectorul lui.
- 4) **Confruntarea ipotezei de lucru pragmalingvistice cu datele contextului de comunicare în care este utilizat enunțul.**

4.1) Stabilirea cotextului (a contextului lingvistic cu diviziunile pre-text, text, post-text). Identificând, oarecum artificial, enunțul analizat cu textul propriu-zis, cu argumentul că orice enunț înregistrat în scris poate fi considerat text, obținem următoarea configurație a cotextului (contextului lingvistic), în care enunțul #Ea trebuie să vie# corespunde secvenței **Text**.

A. **Pre-text:** „– Ea trebuie să se întoarcă, să încerce să treacă iarăși. Venea din prea mari depărțiri, ca să renunțe a auzi, strigă el dezbrându-se, fără a fi poftit. Și dacă n-a venit încă ce a avut imprudența să se îndepărteze prea mult și acum nu-mi mai nimerește sectorul. Nu în alegi? E limpede, urlă el scos din fire de sarcasmul care îmi învâluie fața. Nu în alegi? Dacă i-era să treacă prin altă parte, ar fi trecut până acum... aha, la întâmplare, unde o nimereștii... dar va veni, căci tot la mine e sigur... Se va gândi că n-o să fie inspecție tot timpul și că dacă n-am avut prezența de spirit să-i spun că-i a teptă reîntoarcerea, nu era greu de bătut din plânsul meu acest lucru. Ea va veni, în alegi... Ea poate a luat ca o tărăzie a mea, ca un punct de onoare pentru un ofițer ca să n-o sfătuiască să revină, când superiorul o izgonea... Dar amintindu-și nopțile noastre, dragostea noastră, avântul cu care am început despădușiatul, în alegi, când ea se aștepta la disprețul meu, când îmi va aminti atâtea lucruri pe care tu nu ai de unde să le știi, va veni, auzi, va veni cu încăpătânarea aceea rusească,

³ V. în *Op. cit.*: contextul ca instrument reflexiv (p. 84-87); semnificația ca instrument de construcție (p. 87-95); activitățile ca instrument de construcție (p. 96-103); identitățile ca instrument de construcție (p.106-110); relațiile ca instrument de construcție (p. 114-117), politicile ca instrumente de construcție (p.118- 123), conexiunile ca instrument de construcție (p. 128-132) etc.

despre care mi-a vorbit, de a înfrânge din nou acolo unde a fost izgonit . A a trebuie s fie precum îmi povestea demult... Mi-aduc aminte bine unele lucruri i-mi spun:

B. **Text = enun analizat: *ea trebuie s vie*.**

C. **Post-text:** Ragaiac avea dreptate... ea trebuie s m caute... [motivarea enun ului]

Îl ascult zdrobit, pentru c simt cât de mult dreptate are. [efectul enun ului asupra receptorului intradiegetic]" (Gib I. Mih escu, **Rusoaica**)

4.2) Stabilirea tuturor contextelor relevante pentru ocuren a enun ului #*Ea trebuie s vie*#

Consider m c un context de comunicare relevant pentru analiza acestui enun s-ar compune dintr-o serie de contexte, precum cel fizic, social, profesional, situa ional, i psihologic.

A. **Contextul fizic** este determinat printr-un exerci iu de l rgire a cadrului pân în punctul în care apar sau se pot deduce informa iile necesare referitoare la dimensiunile spa iotemporale ale contextului în care se produce enun ul (v. 2.2.2.). Dialogul are loc într-un bordei al unei unit i de gr niceri stabilite pe Nistru, în 1933. Analiza deicticelor adverbiale din acest dialog (deicticul temporal *acum*, deictul local *acolo*; deicticul modal *a a*) impune c utarea i precizarea referen ilor, cu ajutorul c rora se poate contura un context fizic al comunic rii (v. 2.2.1.).

B. **Contextul social.** Interlocutorii se situeaz pe aceea i treapt social , comunicarea are loc de la egal la egal (pe orizontal). De aici, tonul familiar, adresarea la persoana a II-a singular (*tu, în elegi, nu în elegi?, nu ai de unde s le tii, auzi, povestea*), gesturile familiare (*dezbr cându-se, f r a fi poftit*) i, pe alocuri, accentele agresive (*url el scos din fire*). i în scopul determin rii particularit ilor contextului social este util analiza deicticelor. Participan ii la dialog, cât i persoana la care se refer locutorul fac parte din aceea i genera ie i sunt în rela ii amicale. Analiza deicticelor personale (*mine, îmi, mea, mi, meu, noastr , tu, el i ea*) certific aceast stare de fapte, motivând familiaritatea adres rii (v. 2.2.1.). În plus, conturarea unor identit i este binevenit în sus inerea egalit ii de statut social dintre participan ii la dialog (v. 2.2.5.).

C. **Contextul profesional.** Interlocutorii sunt ofi eri ai armatei române, gr niceri cu o misiune clar : aceea de a-i expulza pe cei ce încearc s treac fraudulos frontiera României cu Uniunea Sovietic . Ca militari, ei au obliga ia de a se conforma ordinii i ierarhiei militare. A a se explic faptul c rusoaica Valia a fost alungat la ordinul colonelului din sectorul gr nicerului locutor. Informa iile din contextul lingvistic sunt completate i subliniate în urma unor fluctua ii de cadru textual (v. 2.2.2.). De asemenea, conturarea identit ii locutorului pe baza limbajului folosit ajut la fixarea coordonatelor contextului profesional (v. 2.2.5.).

D. **Contextul situa ional.** Locutorul a teapt întoarcerea iubitei sale Valia, rusoaic izgonit de superiorul s u, colonelul aflat în inspec ie, i silit s treac înapoi Nistrul înghe at. Plasarea în situa ia de comunicare, imaginarea factorilor de presiune care au condus la expulzarea rusoaicei contribuie la modelarea for ei ilocu ionare a enun ului (v. 2.2.4.). În completare, analiza deicticelor temporale – timpul viitor, al prospec iei (*va veni (3), se va gândi, î i va aminti*); timpurile trecute (imperfectul: *venea, era, izgonea*; perfectul compus: *n-a venit, a avut, a vorbit, a fost izgonit , a luat*) ca timpuri ale retrospec iei, perfectul irealului *ar fi trecut* i prezentul irealului *o nimeri* ca timpuri ale supozi iei; prezentul conjunctivului ca timp al posibilit ii (*s se întoarce , s încerce s treac , s revin*); în fine, timpurile enun rii (prezentul: *nu în elegi, e*; i perfectul simplu: *strig , url*) – stabile te mai clar parametrii situa iei de comunicare, deta ând o serie de planuri discursive: ale evoc rii i prospec iei ce in de istoria propriu-zis , ale modaliz rii (supozi iei i posibilit ii) ce reflect interpretarea istoriei de c tre locutor i, în acela i timp, al enun rii, cu multiple. Distribu ia timpurilor verbale, corelat cu tonul rostirii, alimenteaz i valen ele imperative ale enun ului format din verbe la prezent intens modalizate *Ea trebuie s vie* (v. 2.2.1.).

E. **Contextul psihologic.** Tensiunea sufleteasc domin un aparent monolog (în fapt dialog, c ci interlocutorul comunic / empatizeaz în registru nonverbal cu locutorul), în care enun iatorul este foarte agitat, afectat de desp r irea for at de iubita sa, dar i plin de speran în a teptarea ei, iritat temporar de nevoia de confirmare imediat a argumentelor sale, a c ror logic zdruncin psihicul destinatarului enun ului #*Ea trebuie s vie*#. Lectura cu voce tare a enun ului, ba chiar încercarea de a juca rolul enun iatorului, respectiv a destinatarului vor contribui atât la articularea contextului psihologic, cât i la motivarea inten iei de comunicare (v. 2.2.7.; 2.2.6.).

2.5. Confruntarea ipotezei de lucru de analiz pragmalingvistic cu datele enun rii

Rolurile celor doi actanți în comunicare sunt îndeplinite în planuri diferite: preponderent lingvistic și paralingvistic de către enunțiator și exclusiv nonlingvistic de către destinatarul enunțului. În aceste condiții, analiza particularităților para- și nonlingvistice se realizează în două etape:

1. Analiza particularităților rostirii enunțului de către locutor (în contextul enunțativ furnizat de pre-text și de post-text) se axează pe urmărirea intonației forte (v. *strig*, *url* în pre-text), a stării de spirit (dominant fiind iritarea: v. *scos din fire* – în pre-text), a controlului reacției destinatarului (constând mai ales în verificarea receptivității mesajului său (v. *Nu în elegi?(2), în elegi, auzi?* – în pre-text), a încercării de influențare a receptivității (v. *E limpede* – în pre-text);
2. Analiza reacției interlocutorului la conținutul enunțului și la modul de enunțare (sarcasmul său care îl „scoate din fire” pe enunțiator în pre-text și aprobarea sa tacită, cu mimica de accept pasiv, care confirmă succesul enunțului în privința atingerii scopului comunicării: în post-text).

2.6. Corelarea datelor. Validarea sau modificarea ipotezei de lucru pragmlingvistice pe baza informațiilor dobândite în etapele precedente

Acumularea de date pe baza analizei informațiilor textuale, dar și pe baza completării rilor plauzibile de enunț operate (v. 2.2.3.) în structura *Ea trebuie să vie pentru c ...* #m iube-te#, #face tot ce poate pentru libertatea ei#, #tie c o a tept și c o iubesc#, #are ambiția/încăpânarea aceea rusească de a învinge acolo unde a fost izgonit #, #tie c tot la mine e sigur # etc., a adărat → „ea nu are cum să nu vin” – este urmată de interpretarea datelor în direcția descifrării sensului contextual al enunțului analizat, rostit cu o anumită forță locuționară și perlocuționară. Interferarea de rezultate provenind din operațiunile de analiză a contextului global al comunicării și a enunțării conduc la constatarea că, în linii mari, ipoteza de lucru de natură pragmlingvistică este confirmată de acest demers. În toate etapele, cu toate procedeele folosite se demonstrează că prin utilizarea enunțului *#Ea trebuie să vie...#* într-un anumit punct al discursului românesc, cu o anumită strategie enunțativă și „locutorul urmărește să își convingă interlocutorul (intradiegetic) de /inerența/ /venirii/ /iubitei/ sale în sectorul lui”.

Această ipoteză de lucru suportă totuși adăugiri, pentru nuanțarea interpretării. De pildă, în cursul analizei, a devenit clar faptul că sensul verbului *a veni* este echivalent cu cel al verbului *a reveni* („a se întoarce”), fiindcă persoana feminină la care se referă pronumele personale *ea*, *Valia*, fusese în sectorul lui Ilian, devenise iubita lui și îl pierduse din cauza unui ordin de expulzare căruia nu i se putuse împotrivi, dar se tăia a teptat, iubit și în siguranță acolo. Această observație de factură lingvistică este dublată de una de natură pragmatică: locutorul urmărește nu doar să-i convingă interlocutorul de adevărul semnificației contextuale a acestui enunț, ci, în același timp, vrea să se autoconvingă de adevărul celor spuse. De aceea, are nevoie de confirmarea argumentației sale de către interlocutor. Confirmare pe care o primește de altfel prin mimica și taceră („Îl ascultă zdrobit, pentru că simt cât de mult dreptate are”).

Prin urmare, ipoteza de lucru de natură pragmlingvistică nu este invalidată, dar necesită modificări. Într-o reformulare impusă de analiză, aceasta devine: „locutorul urmărește să-i convingă interlocutorul și să se autoconvingă de inerența /revenirii/ iubitei sale în sectorul lui”.

Raportând intenția de comunicare la efectul pe care enunțul îl are asupra destinatarului său, observăm că scopul comunicativ cu care acesta a fost enunțat a fost atins cu succes. Cu alte cuvinte, este indubitabilă eficiența utilizării enunțului în contextul de comunicare.

2.7. Conturarea valorii comunicative a enunțului; estimarea rolului acestui enunț în contextul operei

În urma evaluării datelor contextului general al operei, rezultă că *#Ea trebuie să vie#* are rolul unui enunț cheie în logica textuală, putând funcționa și ca subtitlu al romanului, ca figură retorică pentru ideea de a teptare. Dacă în poziție incipientă induce metaforic o dramă a teptării, din momentul utilizării sale în contextul de ocurență pe care l-am analizat, acest enunț dezvoltă un rol esențial în dinamica romanului, contribuind în mod esențial la întreprinderea tensiunii epice, fiindcă firul epic nu se rupe atâta timp cât persistă speranța întemeiată că Valia, adică Rusaica, va reveni în zona geografică a românilor care o a teptat cu atâta patimă.

3. Concluzii

Alături de analiza gramaticală, literară, semiotică, pragmatică etc., practicate în interiorul unei singure discipline, analiza pragmlingvistică poate contribui la formarea de competențe specifice pregătirii filologice.

Acest tip de analiză se realizează etapizat, dar cu posibilitatea de a se reveni la etape anterioare atunci când rezultatele par iale sau finale impun anumite corecturi. Analiza pragmalingvistică implică în mod diferit și în pondere variabil cunoștințele, deprinderile și abilitățile acumulate în diverse discipline conexe lingvisticii, cum ar fi istoria, psihologia, literatura etc. – contextul interdisciplinar lărgindu-se în funcție de contextul de comunicare ce se cere evaluat.

Printr-o analiză pragmalingvistică este vizat nu doar acuratețea unei abordări semantice complexe, ci și antrenarea și consolidarea competenței comunicative, la formarea creia contribuie și celelalte discipline din sfera filologiei. Demersul nostru este, de altfel, legitimat de importanța ce se acordă în momentul de față competenței comunicative⁴.

Din aceste considerente, afirmăm că analiza pragmalingvistică poate fi privită ca metodă fundamentală de cercetare în domeniul interdisciplinar format la granița dintre pragmatică și lingvistică, un domeniu integrat al științelor comunicării.

Bibliografie

- Borchin, Mirela-Ioana, *Semantica modurilor incertitudinii*, Timișoara, Excelsior Art, 2011.
 Gee, James Paul, *How to do Discourse Analyses. A Toolkit*, New York and London, Routledge, 2010.
 O’Keeffe et al., *Introducing Pragmatics in Use*, New York and London, Routledge, 2011.
 ***, *Gramatica limbii române*, ed. a III – a, vol. al II – lea, *Enunțul*, București, EA, 2005.
 Mainguineau, Dominique, *Analiza textelor de comunicare*, Iași, Institutul European, traducere de Mariana Șoavea, 2007.
 Idem, *Lingvistică pentru textul literar*, traducere de Ioana-Crina Coroi și Nicoleta Loredana Moroșan, Iași, Institutul European, 2008.
 Idem, *Pragmatică pentru discursul literar. Enunțul literar*, traducere de Raluca-Nicoleta Cuniș, Iași, Institutul European, 2007.
 Nesi, Hilary, Gardner, Sheena, *Genres across Disciplines*, Cambridge University Press, 2012.

⁴ „... our grammatical competence does not provide conversational participants with sufficient knowledge to be able to understand examples of language use. Therefore, it is Hymes’ notion of communicative competence that the study of Pragmatics is located.” (O’Keeffe et al, *Introducing Pragmatics in Use*, New York and London, Routledge, 2011, p. 2). Vezi Mainguineau, 2007 a., b.; 2008).